

Profil Art

Dyplomowany Konserwator Dziej Sztuki

mgr Piotr Supryn

ul. Dubiskiego 19, 10-752 Olsztyn

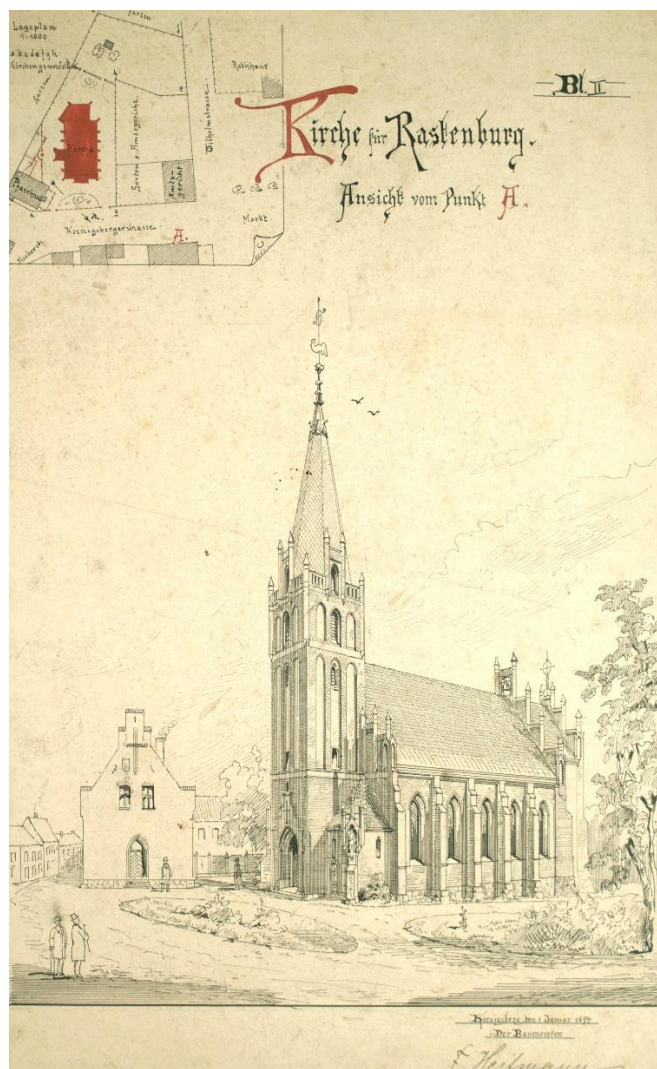
supryn.p@wp.pl Tel. 609 609 859

mgr konserwatorstwa Barbara Zalewska

pl. Konsulatu Polskiego 5/13

10-533 Olsztyn

Dokumentacja badań konserwatorskich wraz z programem prac konserwatorskich kościół p.w. Św. Katarzyny w Kętrzynie

Olsztyn, sierpień 2021 r.

SPIS TREŚCI

1. Identyfikacja obiektu.	3
2. Historia.	3
3. Opis obiektu.	8
4. Opis stanu zachowania.	11
5. Badanie kolorystyki elewacji.	12
6. Wnioski	12
7. Zalecenia konserwatorskie.	14
8. Program prac konserwatorskich	15
9. Dokumentacja fotograficzna.	18

1. Identyfikacja obiektu.

Rodzaj obiektu-	kościół p.w. Św. Katarzyny
Technika wykonania-	Obiekt jest murowany z cegły ceramicznej, licowej z kamiennym fundamentem. Detale architektoniczne z ceramicznych, szklwionych w kolorze zielonym kształtek. Blendy i fryzy tynkowane. Dach dwuspadowy kryty dachówką holenderką.
Adres obiektu-	Kętrzyn, ul. ul. Sikorskiego 15; 11-400 Kętrzyn
Przynależność administracyjna-	województwo warmińsko-mazurskie, m. Kętrzyn
Czas powstania-	l. 1895-1897 (projekt 1894 r.)
Autor projektu-	F. Heitmann
Właściciel-	Parafia Kościoła Rzymsko-Katolickiego Św. Katarzyny w Kętrzynie
Stan prawny-	Budynek wpisany jest do rejestru zabytków dnia 01.09.1987 r. z numerem A-1550 decyzją nr KL5340-454/87

2. Historia.

W XIX w. brak możliwości inwestowania w zagęszczony obszar starego miasta, spowodował rozbudowę, a jednocześnie regulację dawnych terenów podmiejskich. Zmiany w rozplanowaniu przestrzennym rozpoczęła rozbiórka bram miejskich w latach 1819-1821/22 oraz murów obronnych. Nowe centrum, odpowiadające wymaganiom uprzemysławiającego się miasta, powstało na obszarach wszystkich trzech dawnych przedmieść: Królewieckiego i Chłopskiego oraz Węgorzewskiego. Zajęło również peryferyjne do tej pory okolice Stawu/Jeziora Górnego oraz tereny ciągnące się na północny zachód, wzdłuż traktu królewieckiego. Główną ulicą miasta został dawny trakt do wiodący do Królewca (dzisiejsza ulica Sikorskiego). Stała się ona osią nowoczesnego założenia urbanistycznego, a po obu jej stronach z czasem powstała zwarta zabudowa.

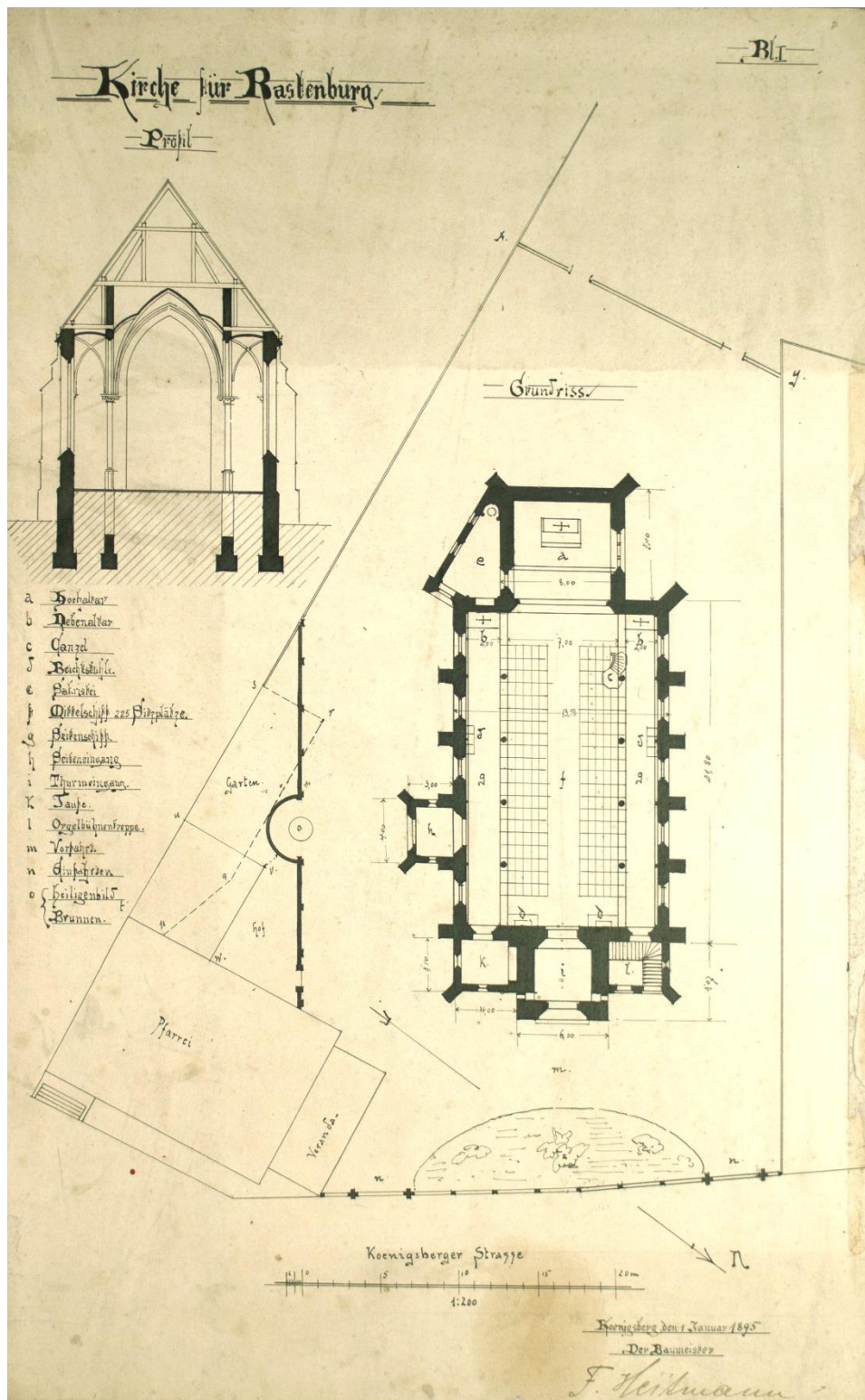
Najważniejszą realizacją sakralną końca XIX w. był kościół pod wezwaniem św. Katarzyny, wykonany według projektu królewieckiego architekta Fritza Heitmanna ¹, wzniesiony staraniem gminy katolickiej w latach 1895-1897. Pierwsza lokalizacja, w latach sześćdziesiątych, planowana była w rejonie ulicy Powstańców Warszawy nr 1 i 3. Realizację uniemożliwiło obowiązujące prawo wyznaniowe i podejście władz do budowy świątyni. Skonfiskowano wówczas, zarówno parcelę, jak i niedokończoną budowlę wraz ze zgromadzonymi materiałami. Niedokończona świątynia została rozebrana, a działki szybko zabudowane. Katolickie Towarzystwo św. Bonifacego i św. Wojciecha prowadzące inwestycję, po wygranym procesie w 1895 roku, otrzymało wąską działkę między domami. Wzniesiony na wąskiej działce, w ciągu zabudowy mieszkalnej (w początkowym odcinku ulicy Sikorskiego), stał się jedną z dominant w panoramie miasta. Znaczącą rolę w kształtowaniu wyrazu architektonicznego kościoła pełnił aspekt malowniczości, oraz narodowo-chrześcijański. Bryła i rozplanowanie kościoła nie odbiegają od zachowanego projektu F. Heitmanna, przedstawiającego dwa warianty rozwiązania dyspozycji wnętrza.

¹ Więcej o samym architekcie pisze A. Głowacz, Fritz Heitmann, architekt warmińskich kościołów, w: Warmińsko-Mazurski Biuletyn Konserwatorski, R.V, Olsztyn 2003, ss. 7-30.

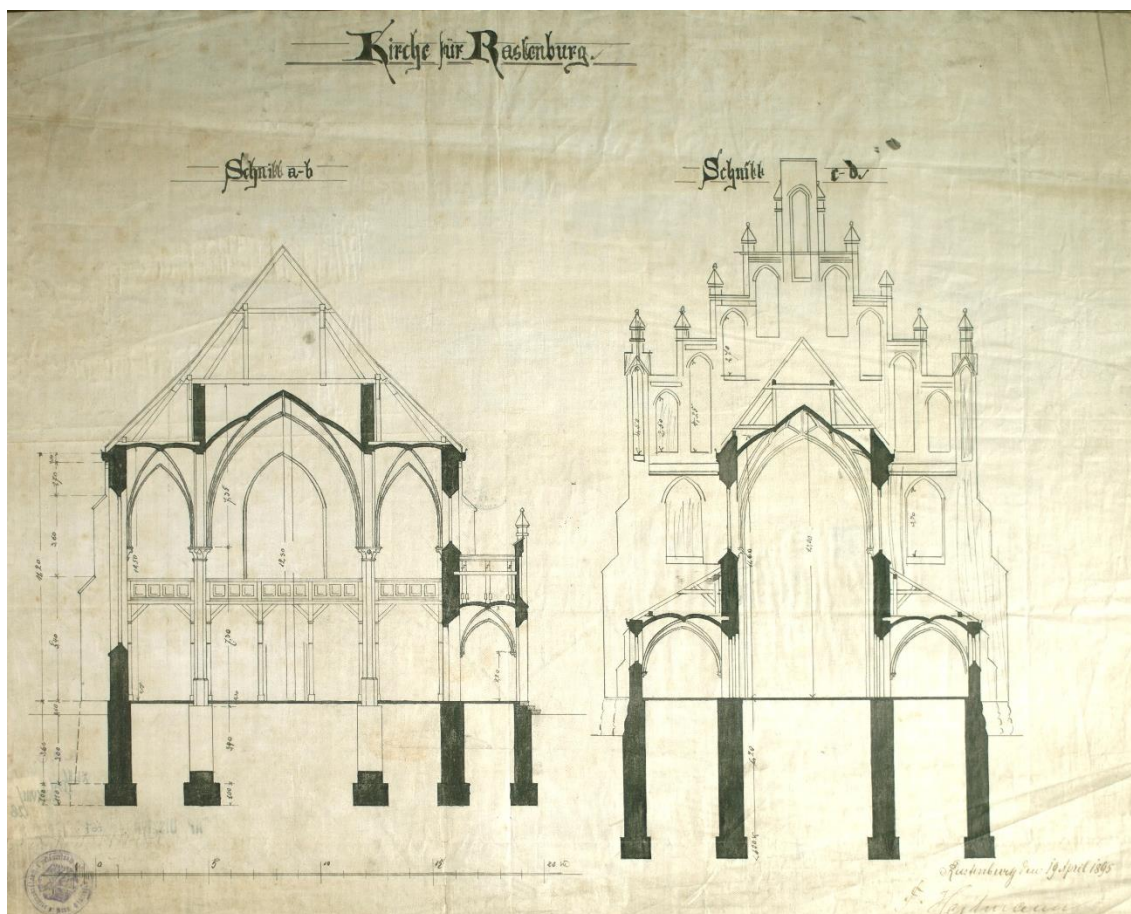
2. B. Zalewska, Rozwój przestrzenny Kętrzyna (XIV-XX w.); w: Kętrzyn. Dzieje Miasta, red. S. Achremczyk, Kętrzyn 2016.

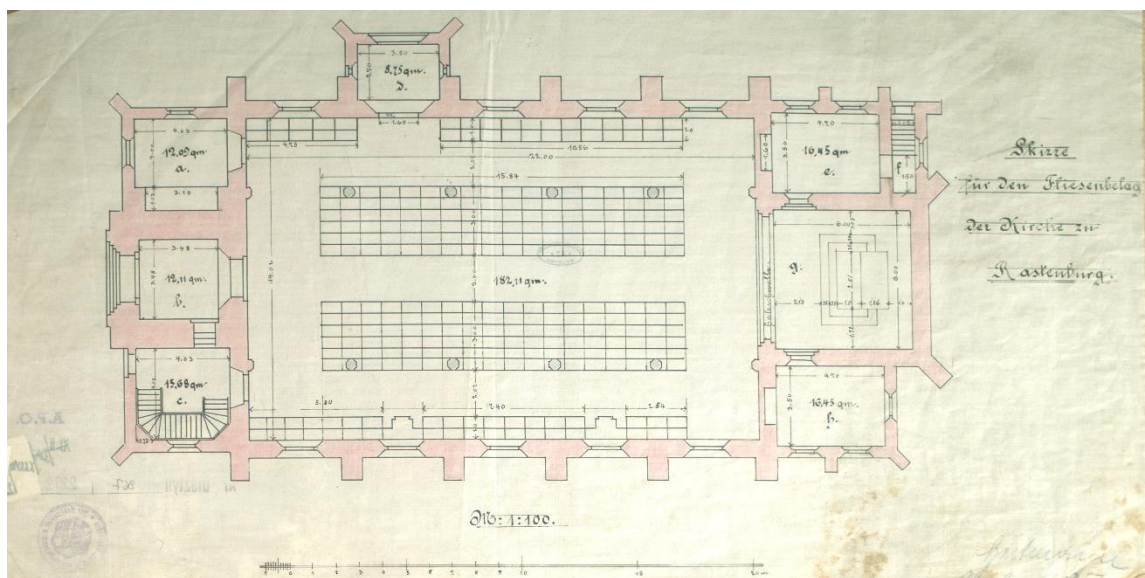
F. Heitmann, projekt kościoła św. Katarzyny, 1894 r. APO (PKZ 367)

F. Heitmann, projekt kościoła św. Katarzyny, 1894 r. APO (PKZ 367)

F. Heitmann, projekt kościoła św. Katarzyny, 1895 r. APO (PKZ 367)

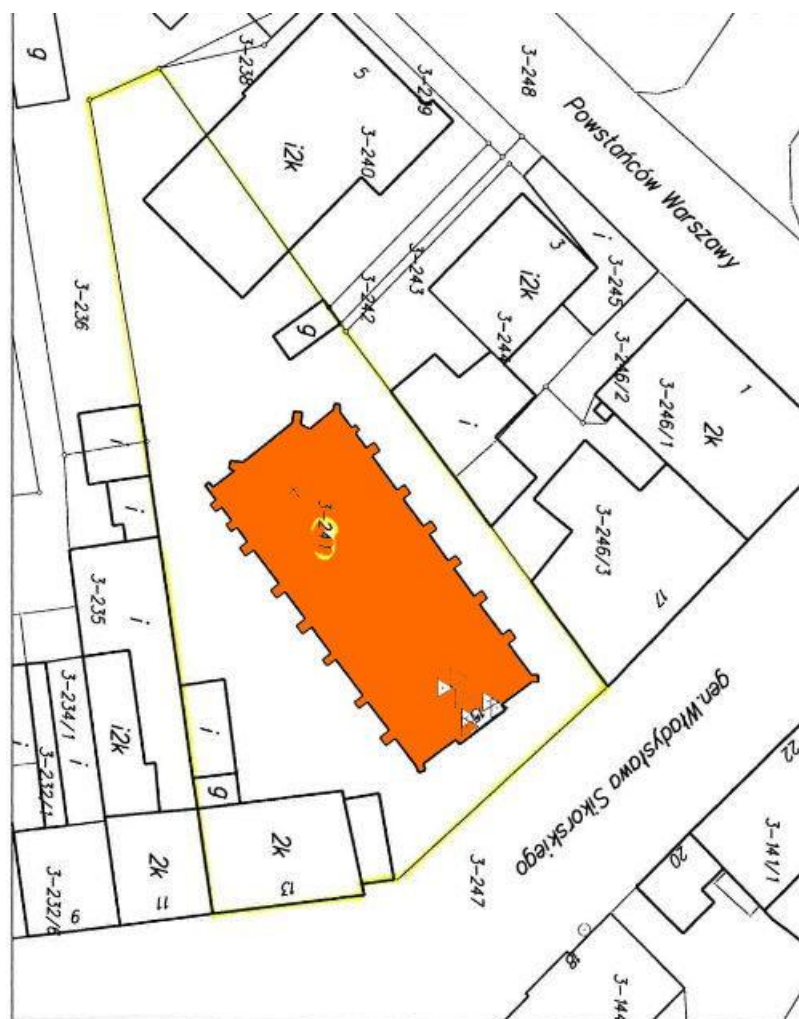

F. Heitmann, projekt kościoła św. Katarzyny, 1895 r. APO (PKZ 367)

3. Opis obiektu.

Ze względu na uwarunkowania lokalizacyjne działki, kościół nie jest orientowany. Wybudowany został na planie prostokąta, z wyodrębnionym, nieco niższym od korpusu nawowego prezbiterium i przylegającymi do niego dwoma aneksami (w tym mieszczący zakrystię).

Od strony północno-wschodniej dominantę stanowi wieża. Od strony wschodniej znajduje się kolejny aneks mieszczący wejście boczne do kościoła. Korpus nawowy o układzie bazylikowym, trójnawowy.

Kościół został wzniesiony z cegły ceramicznej, licowej, na podmurówce kamiennej. Jest częściowo tynkowany (w elementach artykulacji architektonicznej). Cegły murów obwodowych wiązane są w watek krzyżowy. Elementy dekoracyjne wykonane zostały z ceramicznych kształtek. Część z nich jest szklwiona na zielono. Dachy korpusu nawowego i

prezbiterium dwuspadowe, wieży – czworoboczny, w kształcie iglicy. Połacie dachów pokryte zastały dachówką holenderką oraz blachą (iglica wieży).

Partię cokołową wydzielono w bryle budynku profilowaną kształtką (wałek – uskok). Dolna część miejscowo wykonana została z ciosów kamiennych.

Rytm wertykalnych podziałów bocznych elewacji wyznaczają przypory, które występują naprzemiennie z wysokimi otworami okiennymi oraz tynkowanymi blendami. Otwory okienne i drzwiowe, podobnie jak blendy, zamknięte są łukiem ostrym, z profilowanymi glifami. Jednostkowo występują przeprucia okienne zamknięte schodkowo (m.in. blenda szczytu). Przypory zwężają się ku górze, przechodząc w czwartej kondygnacji w lizenę łączącą się z arkadowym fryzem podokapowym. Dekoracyjny fryz arkadowy występuje również na bocznych elewacjach prezbiterium. Ponadto partie szczytowe zostały ozdobione fryzem ząbkowym. Artykulację horyzontalną podkreślają tynkowane pasy fryzów, występujących u podstawy łuków otworów okiennych i drzwiowych, wydzielających szczyty oraz ich poszczególne kondygnacje. Podobny zabieg zastosowano podkreślając poszczególne piętra wieży.

Elewacje szczytowe (frontowa i prezbiterialna) zwieńczone zostały szczytami schodkowymi, ujętymi od strony zewnętrznej czworobocznymi fialami, które udekorowano płytkami, tynkowanymi blendami i zwieńczono kopertowymi daszkami z trójliściem na szczytach. Ścianki tylne i boczne - wewnętrzne, pozbawione dekoracji blendowej.

Zarówno fiale jak i każda kondygnacja schodkowych szczytów przechodzą w czworoboczną sterczynę z czterospadowym daszkiem wykonanym ze szkliwionej (zielonej) kształtki. Zwieńczenia sterczyn dekorowane kwiatonami. Pod daszkami występują tynkowane, płaskie fryzy. Szczyty prezbiterium, fasady oraz wieży dekorowane są czworobocznymi fialami i dodatkowo tynkowanym, gierowanym gzymsem, z trójkątnym przejściem w osi każdej z fial.

Narożniki fial wykonane z kształtek w formie wałka odciętego uskokiem. W skrajnych attykach szczytów bocznych aneksów (zakrystii), od strony prezbiterialnej, znajdują się dekoracyjne, tynkowane wewnątrz tonda.

Każda z dekoracyjnych blend wyposażona została w parapety ze szkliwionych kształtek. Podobnie jak daszki każdej z trzech kondygnacji przypór. Fasada z masywem wieżowym flankowanym i podstawy dwoma aneksami. W ściętych narożach obu aneksów umieszczono w blendach figury Jezusa Chrystusa i Matki Bożej z Dzieciątkiem.

Szczyt korpusu nawowego wkomponowany w wieżę, tworzy flankującą ją dwa półszczyty.

Wejście główne zaakcentowane portalem poprzedzonym pięcioma granitowymi stopniami, profilowanym rozglifieniem otworu drzwiowego. Zwieńczone zostało schodkowym szczytem. Szczyt flankowany fialami, w części centralnej graniastosłupową sterczyną z pulpitem daskiem. Fiale zwieńczone czworobocznymi daskami z kwiatonem. Okna drugiej kondygnacji wieży sytuowane osiowo, z ceramicznym, profilowanym nadprożem.

ŚLUSARKA OKIENNA

Okna metalowe, wypełnione szkleniem witrażowym. Szybki witraży ujęte ołowianymi ramkami, szklenie usztywnione metalowymi (stalowymi) wiatrownicami. Część szklenia w kształcie romboidalnych wypełnień opasanych wąską bordiurą. Współczesne witraże z personifikacjami Baranka Bożego, herbu papieskiego, etc.

STOLARKA DRZWIOWA

Drzwi wykonane z drewna; jedno- i dwuskrzydłowe, płycinowo-ramowe. Drzwi główne z ostrołucznym nadświetlem, wydzielonym profilowaną belką. Dzielona w osi profilowanym słupkiem. Skrzydła drzwiowe prostokątne, z listwą przymykową. Drzwi boczne, jednoskrzydłowe; ostrołuczne i prostokątne.

Awersy skrzydeł bogato dekorowane. W dolnej części ramiaki wydzielają lustro, podzielone ramiakami w układzie krzyża. Poszczególne kwatery lustra wypełnione deskowaniem skośnym, tworzącym kształt rombu. Część górną wydziela wydatny parapet. Nad nim para płycin z deskowaniem skośnym oraz biforium ujmujące lustra z wypełnieniem deskowym, układanym w jodełkę. Ramiaki fazowane (faza przerwana frezowaniem w kształcie półkola), z dekoracyjnymi imitacjami ćwieków. Rewers opierzony deskami w układzie pionowym, z fazowanymi krawędziami. Drzwi gospodarcze – deskowe.

Dekoracyjne, kute zawiasy pasowe (pionowe i poziome) oraz szyldy z motywami ornamentalnymi i floralnymi. Oryginalne klamki i część zamków.

4. Opis stanu zachowania.

Bryła kościoła wymaga pilnych napraw i remontów. Najpilniejszą potrzebą jest przemurowanie kilku sterczyn. Dezintegracja zaprawy spowodowała katastrofalny stan szczytów i ich sterczyn. Szkliwione daszki i kwiatony zwieńczeń oraz górne partie murów są silnie osłabione. Najprawdopodobniej na skutek korozji zaprawy murarskiej nastąpiło rozluźnienie siły wiązania cegieł. Niektóre ze sterczyn są przechylone i w razie silnego wiatru grożą zawaleniem. Dostrzec też można liczne uszkodzenia ich daszków wykonanych ze szklwionych kształtek. W wielu miejscach tynki na elewacjach pękają i odpadają. Ze wszystkich powierzchni otynkowanych intensywnie złuszcza się biała farba. Dach pokryty jest starą dachówką esówką z gąsiorami na kalenicy. Pokrycie nie jest szczelne, gdyż wszystkie dachówki są mocno wypaczone. Niektóre są ukruszone. Wiele z nich uszczelniano lub przymocowywano za pomocą zaprawy murarskiej. Są brudne i porośnięte porostami i glonami. Część dachówek jest jaśniejsza, na przykład nad zakrystią. To przypadkowo dobrane uzupełnienia. Pokrycie dachu wieży wykonane jest z blachy miedzianej, która mocno koroduje.

Zaobserwowano też uszkodzenia blaszanych czołganek zdobiących iglicę wieży. W wielu miejscach brak spoinowania, co skutkuje wnikaniem wilgoci w głąb murów. Ubytki cegieł zostały uzupełnione szczelną zaprawą cementową. Miejscowo, na skutek zawilgocenia murów widoczne są kolonie mikroorganizmów (glonów i porostów, a także grzybów). Na elewacjach widoczne są czarne nawarstwienia. Na elewacjach poprowadzone są mało estetyczne przewody instalacji technicznych.

Oryginalne, romboidalne, witrażowe szklenie okien jest niekompletne. Miejscowo brakuje szybek, część jest popękana. W części okien znajdują się kute kraty, w części zaś wtórne, stalowe pręty wmurowane w otwór okienny.

Drewniane żaluzje w oknach wieży wymagają impregnacji i malowania. Na iglicy wieży zainstalowane są anteny telefonii komórkowej.

Od strony północno-zachodniej spod żwiru opaski murów wystaje folia kubelkowa, którą stosuje się dla zabezpieczenia przed mechanicznym uszkodzeniem izolacji murów. Nie wiadomo czy została właściwie zastosowana, gdyż kościół wybudowany jest na fundamencie z kamienia nieporowatego. W takiej sytuacji budynek nie wymaga dodatkowej izolacji. Gęste obsadzenie drzewami murów kościoła jest dużym błędem, gdyż generuje to korozję chemiczną i biologiczną murów.

5. Badania kolorystyki elewacji

METODYKA BADANIA.

W celu określenia kolorystyki poszczególnych detali wykonano na nich odkrywki i pobrano próbki. Następnie zatopiono w chemoutwardzalnej żywicy akrylowej i przygotowano naszlify przekrojów, poddano je obserwacji pod mikroskopem optycznym. Zaobserwowany kolor farby odszukano we wzorniku barw 2 NCS (Natural Colour System), opracowanego przez Scandinavian Colour System Institut AB w Sztokholmie i odnotowano jego symbol. Miejsca, z których pobrano próbki udokumentowano fotograficznie

Do badań stratygrafii pobrano kilka próbek. Do badań wybrano 3 z nich.

MIEJSCA Z KTÓRYCH BADANO PRÓBKI:

- 1/ tynk elewacyjny, kaplica na lewo od wejścia gł., pas na wys. ok 2,5 m
- 2/ nadświetle bocznego wejścia od strony Pd-Wsch, wewnątrz
- 3/ zawias drzwi wejścia od strony Pd-Wsch

MIEJSCA W KTÓRYCH WYKONANO ODKRYWKI

- 1/na tynku,
- 2/na drzwiach głównych,
- 3/na drzwiach bocznych (od str Pd-Wsch) i nadświetlu drzwi bocznych.

6. Wnioski.

Badanie wykazało, że na powierzchniach drewnianych występują kolejno trzy warstwy :

- 1/ bejca,
- 2/ lakier bezbarwny
- 3/ brązowa farba olejna

Kościół Św. Katarzyny wybudowano w latach 1895-1897, dlatego należy uznać, że wszystkie warstwy na drewnie są wtórne. Bezbarwne powłoki lakiernicze zaczęły być stosowane na zewnątrz dopiero od lat 20-ych XX wieku. W związku z tym, obecnie brak oryginalnego wykończenia malarskiego. Autorem projektu kościoła był architekt Fritz

Heitmann, który zaprojektował także kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Olsztynie wzniesiony w latach 1902-1903. Oba kościoły mają wiele podobieństw. W Olsztynie także zastosowano szklwione na zielono cegły. Aranżacja kolorystyczna elewacji najprawdopodobniej była taka sama. Drzwi były zielone **NCS S 3040G**, a okucia czarne **NCS S 9000-N**.

Właściwa kolorystyka drzwi. Drzwi z kościoła p.w. NSPJ w Olsztynie.

Na tynku zidentyfikowano 3 warstwy farb. Kolejno występują:

1. Biała o ciepłym odcieniu
2. Biała o żółtym odcieniu,
3. Biała.

Pierwsza warstwa jest oryginalna.

7. Zalecenia konserwatorskie.

Należy dążyć do jak najwierniejszego odtworzenia pierwotnego wyglądu kościoła. Zaleca się przemurowanie krzywych i najbardziej uszkodzonych sterczyn. Poszczególne cegły, z których składają się sterczyny należy najpierw ponumerować, aby mogły wrócić na swoje miejsce. Uzupełnić braki szkliwionych na zielono kształtek. Zaleca się wykonanie nowych kształtek w technologii wypału, jednak dopuszczalne jest wykonanie uzupełnień z zastosowaniem żywicznej imitacji szkliwa. Pilną potrzebą jest całkowita wymiana dachówek i naprawa dachu. Zaleca się zastosowanie tradycyjnego materiału pokryciowego – dachówki esówki, matowej w kolorze ceglanym.

Powierzchnie cegieł zaleca się zdezynfekować i oczyścić z czarnych nawarstwień. Kolejnym etapem prac powinno być uzupełnianie ubytków w ceglach i spoinach. Należy zwrócić uwagę na dobór zapraw do uzupełniania tynków. Powinny to być zaprawy paro przepuszczalne i nie twardsze niż sam tynk. Wskazuje się, że nowe tynki powinny być mineralne, wapienne i zatarte na ostro.

Powierzchnie tynkowane zaleca się malować farbami silikatowymi, które dają powłoki zgodne z oryginalnym wizerunkiem zabytku, są wyjątkowo trwałe, doskonale kryją i scalają różnice pomiędzy starym materiałem, a nowym uzupełnieniem. Oryginalne kolory elewacji opisano według wzornika barw NCS. Płaskie powierzchnie elewacji wymalować farbą w kolorze białym o ciepłym odcieniu **NCS S 0502-Y**.

Stolarkę drzwiową poddać konserwacji. Należy przywrócić im od strony zewnętrznej oryginalny, zielony kolor. Drewniane żaluzje na wieży powinny być malowane w tym samym, zielonym, kolorze. Stalowe elementy wyposażenia elewacji takie jak okna oczyścić ze starej farby, a następnie zabezpieczyć cynkową farbą antykorozyjną ZINGA i malować na czarno farbą olejną, olejno- ftalową lub alkidową.

Drzewa wokół kościoła należy bezwzględnie wyciąć gdyż przyczyniają się do zwiększenia zawilgocenia, wzrostu grzybów glonów i porostów, a ponadto ich korzenie przerastają mury kościoła.

Wszelkie metody i materiały zastosowane przy konserwacji świątyni powinny spełniać normy najwyższej jakości i być przeznaczone prowadzenia prac przy obiektach zabytkowych. Prace powinny być prowadzone pod stałym nadzorem konserwatorskim.

Prace związane z remontem elewacji należy prowadzić w odpowiednich warunkach pogodowych, w okresie od kwietnia do listopada, w temperaturach powyżej 0 °C. Nie można dodawać środków zapobiegających przemarzaniu wiążącej zaprawy.

Ostateczny wybór technologii i składu zapraw tynkarskich bezwzględnie należy przedstawić do uzgodnienia nadzorowi konserwatorskiemu.

O zakresie planowanych prac, ich przebiegu i nowych problemach w czasie ich realizacji powinien być informowany Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków.

8. Program prac konserwatorskich.

1. Wycinka drzew wokół kościoła.
2. Dezynfekcja powierzchni, na których stwierdzono przed przystąpieniem do prac lub w trakcie ich prowadzenia, wzrost mikroorganizmów preparatem grzybo- i glonobójczym. Preventol R-80, do oczyszczania z porostów i glonów, stosowany w stężeniu 1% lub Sto Prim Fungal firmy Sto Ispo lub Algicid Plus firmy Keim, lub Altax i Boramon. Dezynfekcja i mycie wodą o zwiększonym ciśnieniu strefy przyziemnej ścian kościoła – kamiennego cokołu i niektórych powierzchni ceglanych. Płynny preparat grzybobójczy np. można nanieść na powierzchnię muru pędzlem lub poprzez natrysk –zraszaczem.
3. Kontrola stanu zachowania fundamentów. Miejscowe odsłonięcie i kontrola jakości izolacji murów. Ewentualna naprawa podmurówki i założenie izolacji pionowej. Fundamenty można odsłaniać tylko fragmentami.
4. Naprawa dachu. Rozbiórka pokrycia dachu i wymiana zniszczonych elementów więźby i deskowania. Wymiana dachówek na nowe.
5. Wymiana zniszczonych obróbek blacharskich. Blacha tytanowo-cynkowa lub cynkowa.
6. Oczyszczanie ceglanego wątku nieszkliwionych cegieł metodą chemiczną przy pomocy Fassadenreiniger-Paste, produktu firmy Remmers, a następnie mycie parą wodną z zastosowaniem dyszy o rotacyjnie wyrzucanym strumieniu lub czyszczenie metodą piaskowania z zastosowaniem jako ścierniwa np. granulatu szklanego Glassgrit o granulacji 100-200 µm. Cegły szkliwione należy myć ze szczególną ostrożnością, przy użyciu gąbek i innych miękkich narzędzi.
7. Wykucie nieestetycznych, wtórnych spoin i uzupełnień w wątku ceglanym wykonanych z niskoporowatej zaprawy cementowej.

8. Demontaż ruchomych, krzywych lub niestabilnych sterczyn i rekonstrukcja z uzupełnieniem ubytków.
9. Naprawa poobtłukiwanych detali i powierzchni wykonanych ze szkliwionych na zielono kształtek (okapy, gzymsy i szczyty sterczyn).
10. Wzmacnianie niektórych, osłabionych powierzchni cegieł i spoin preparatem KSE 300 Remmers.
11. Uzupełnienie ubytków w nieszkliwionych ceglach. Przy ubytkach, które nie przekraczają 30% objętości cegły, zaleca się stosowanie zapraw, przy większych fleki z odpowiednio dobranych cegieł. Do uzupełniania ubytków w ceglach poleca się zaprawy firmowe np. wapienno-trassową Optosan NSR firmy Optolith lub Restauriermortel prod. Remmers.
12. Patynowanie uzupełnień ubytków przy pomocy farb krzemianowych.
13. Uzupełnienie gzymsów, szczytów sterczyn, parapetów i okapów wykonanych ze szkliwionych na zielono kształtek ceglanych. Wymiana na nowe, najbardziej zniszczonych kształtek. Kopie wykonane w tradycyjnej technice wypału ceramiki, z zastosowaniem ceramicznego szkliwa.
14. Naprawa uszkodzonych kształtek szkliwionych na zielono. Uzupełnianie ubytków kitami na bazie żywicy epoksydowej lub zaprawą Restauriermortel Remmers, lub Optosan NSR. Wykonanie imitacji na bazie gruntu Calsilit GF Kabe, farb krzemianowych Calsilit F Kabe i żywicy Hxtal NYL-1. Należy dążyć do wiernego odtworzenia profilu cegły, oraz barwy i połysku oryginalnego szkliwa.
15. Usunięcie złuszczonej się farby z powierzchni tynkowanych. Usunięcie spękanych i odpajających się tynków.
16. Gruntowanie tynku wypełniającego blendy środkiem Calsilit GT Kabe.
Wykonanie nowych tynków zaprawą tynkarską na bazie wapna trasowego. Zalecane tynki wapienne lub hydrauliczno-wapienne (z trasem). Pierwsza warstwa uzupełniająca ubytki np. wysoko hydrauliczny tynk Baunit RK39 czy Mineralit W12. Restauo Polska Sp. z o. o. - mineralna zaprawa tynkarska na bazie wysoko hydraulicznego wapna,
Jako warstwy wykończeniowe możliwe zastosowanie szpachlówek np. Kombi Finisz G5, Kabe Polska Sp. z o. o., Kombi Finisz G8, Kabe Polska Sp. z o. o.
17. Poziomowanie i wyrównanie wysokości i głębokości stopni bocznego wejścia. Spoinowanie bloków kamiennych lekko podbarwioną w masie zaprawą cementowo-wapienną.
18. Oczyszczenie elementów stalowych ze starych farb i produktów korozji metodą ścierno - strumieniową (piaskowanie). Uzupełnianie ubytków - spawanie, kitowanie. Nałożenie

warstwy zabezpieczenia antykorozyjnego w postaci farb zawierających cynk np. preparaty Zinga firmy Zingametall. Warstwa podkładowa – preparat Zinga, a następnie farba poliuretanowa 2C Pu, 2C Pu finish lub 2C Pu primer finish, lub systemie Tikurilla; warstwa podkładowa farby alkidowej z dużą zawartością cynku – Temazinc EE, lub Temaprime EE, a następnie warstwa zabezpieczająca – farba alkidowa Temalac.

19. Uzupełnienie spoinowania w różnych miejscach ceglanego muru odpowiednio dobraną zaprawą, np Optosan TrassFuge, Hufgard Optolith Bauprodukte Polska Sp. z o.o.
20. Uzupełnienie ubytków w spoinowaniu kamiennego cokołu z odtworzeniem kształtu spoiny, jej koloru i wielkości ziaren wypełniacza w zaprawie. Zaprawa z trassem, np Quick-Mix FM T Tubag.
21. Dwu-trzykrotne malowanie elewacji po wysezonowaniu tynków. Wzmacnianie podłoża krzemianowym preparatem gruntująco-mineralnym pod krzemianowe farby elewacyjne np. Calsilit GF Kabe Polska Sp. z o. o. Gruntowanie tynków preparatem gruntującym pod tynki krzemianowe np Calsilit GT Kabe Polska Sp. z o. o.
Do wymalowań zastosować elewacyjną farbę silikatową, np Calsilit F Kabe Polska Sp. z o. o.

22. Hydrofobizacja nowo wykonanych uzupełnień w sterczynach i attykach preparatem Funcosil SNL Remmers.

23. Konserwacja stolarki drzwiowej. Usunięcie z powierzchni drewna starych powłok malarskich metodą termiczną (nagrzewnica powietrza), lub na drodze chemicznej przy użyciu past zmydlających, np jednego z wymienionych preparatów:

Scansol firmy Scandia Cosmetics s.a.

Remosol AM produkcji firmy INCO Veritas

Sto-Fassadenabbeizer firmy Sto-Ispo,

Graffiti-Entferner firmy Remmers,

Keim Disprrsionsentferner.

Podczas oczyszczania drewno nie powinno ulegać uszkodzeniom (nadpalenia, nacięcia od narzędzi). Preparaty chemiczne należy starannie usunąć z powierzchni drzwi wraz ze starą farbą, następnie drewno wysuszyć i miejscowo doczyścić drobnym papierem ściernym.

Duże ubytki należy uzupełnić flekami. Należy zastosować odpowiednio dobrane i wyrezonowane drewno w tym samym gatunku. Mniejsze ubytki i pęknięcia uzupełnić kitami na bazie dobrej jakości żywicy epoksydowej, poliestrowej lub poliestrowo-styrenowej, a następnie wyszlifować papierem ściernym.

Przed malowaniem drewno zabezpieczyć przed wilgocią, np. preparatem Valti Base prod. firmy Tikkurila. Jest to gruntujący preparat do drewna zawierający olej lniany. Przeznaczony jest do impregnowania i gruntowania zewnętrznych powierzchni drewnianych. Dzięki głębokiej penetracji drewna opóźnia niszczący wpływ wilgoci oraz zabezpiecza przed rozwojem mikroorganizmów. Do wykończeniowego malowania należy zastosować farbę dającą powłokę matową. Możliwe jest zastosowanie farby emalii ftalowej, olejno-ftalowej, alkilowej lub ewentualnie akrylowej. Proponuje się zastosowanie farb produkcji firmy Beckers, Tikkurila, Caparol, lub Sigma.

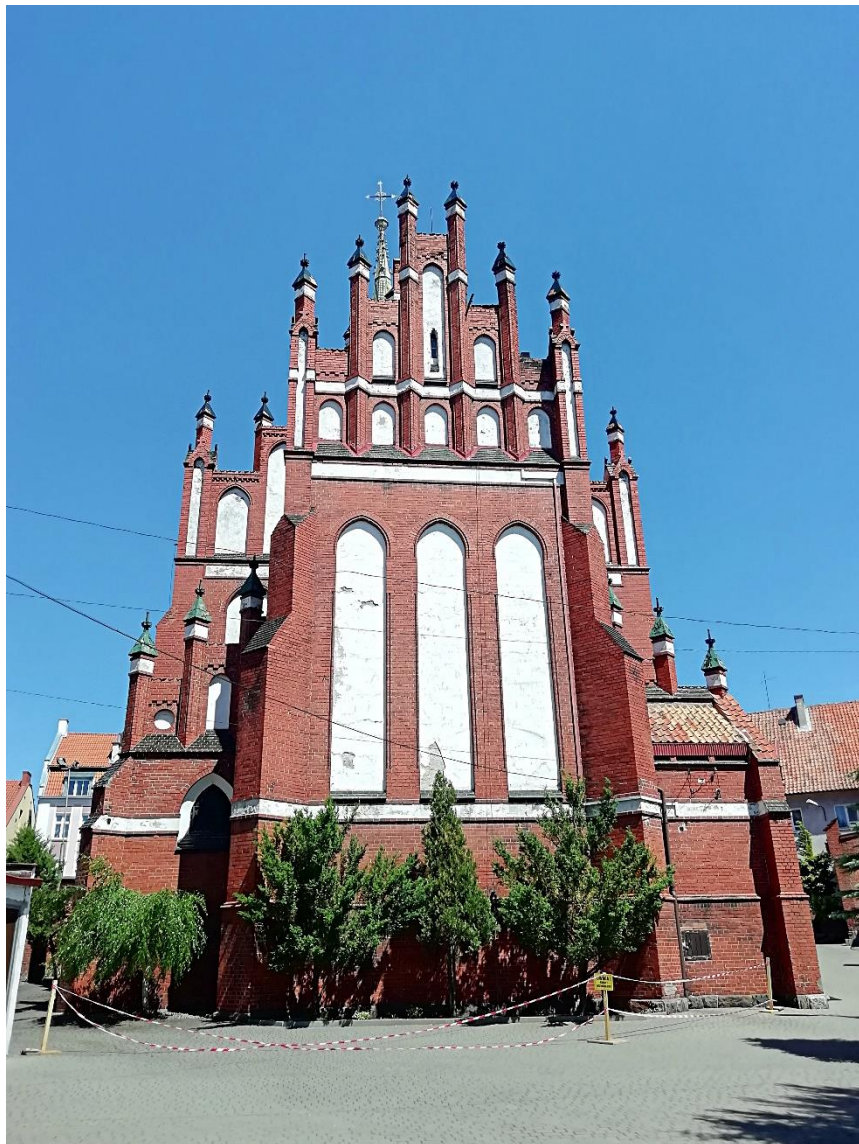
9. Dokumentacja fotograficzna.

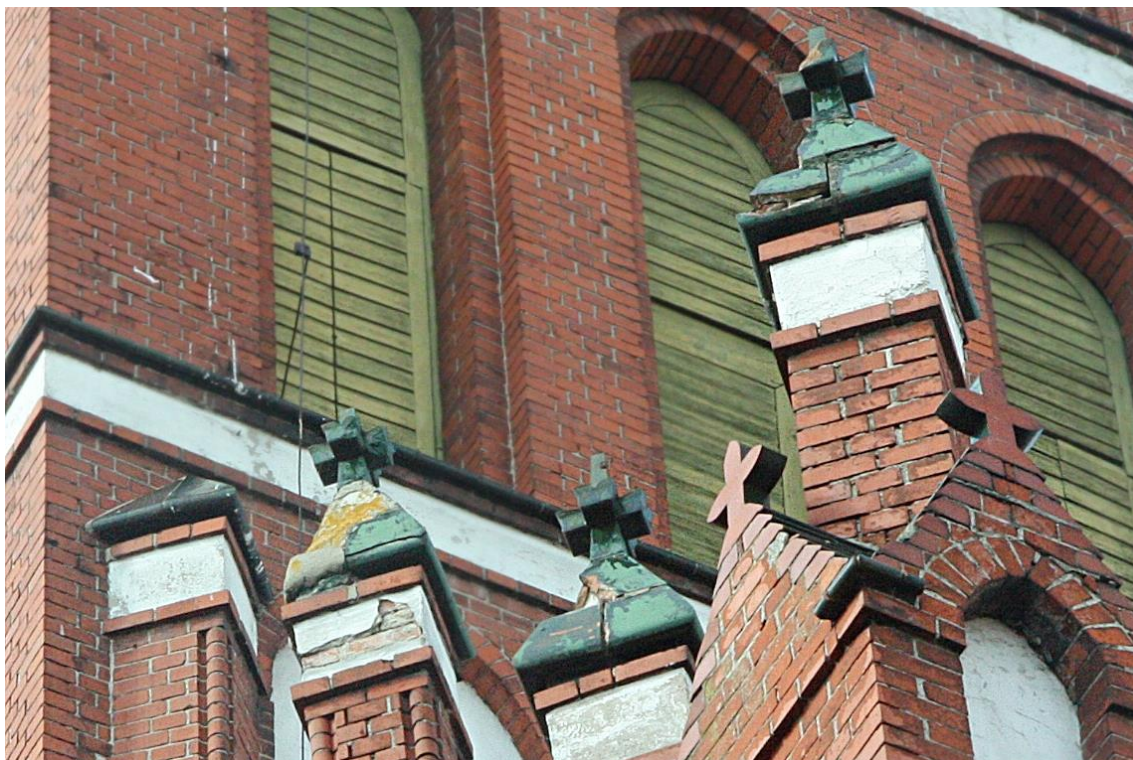
Widok ogólny kościoła.

Fragment elewacji południowo – wschodniej.

Niektóre ze sterczyn są przechylone i w razie silnego wiatru grożą zawaleniem.

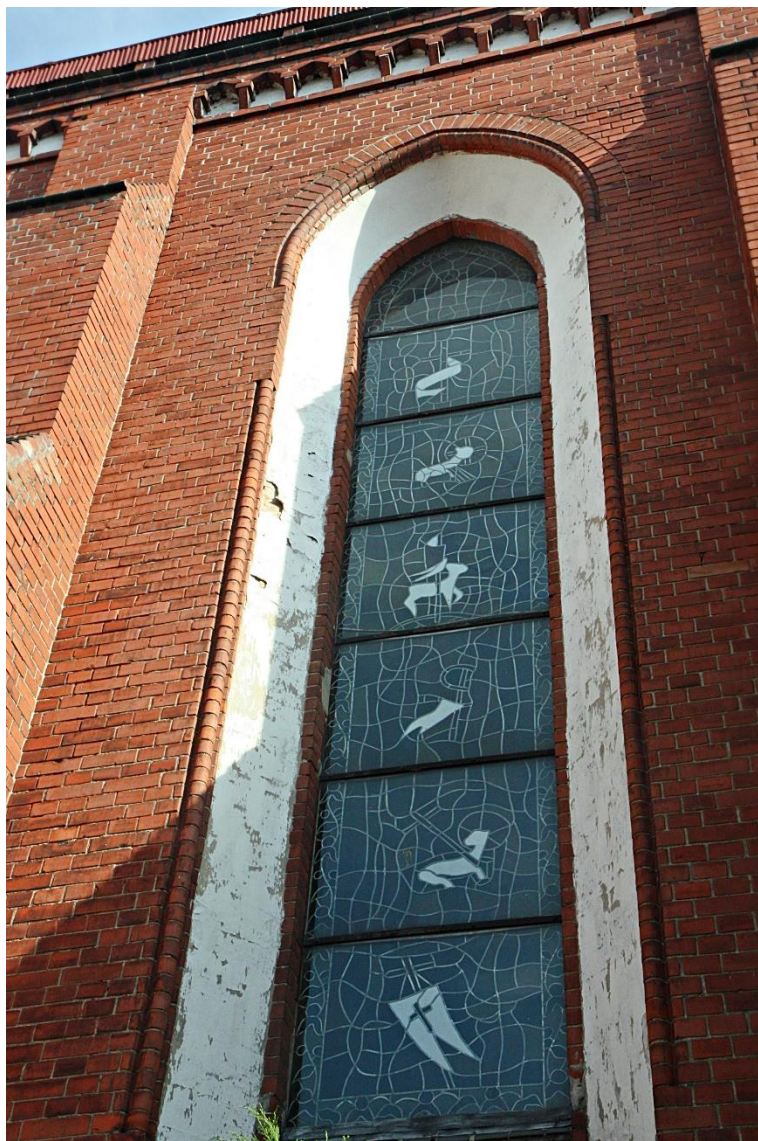
Dostrzec można liczne uszkodzenia daszków wykonanych ze szkliwionych kształtek.

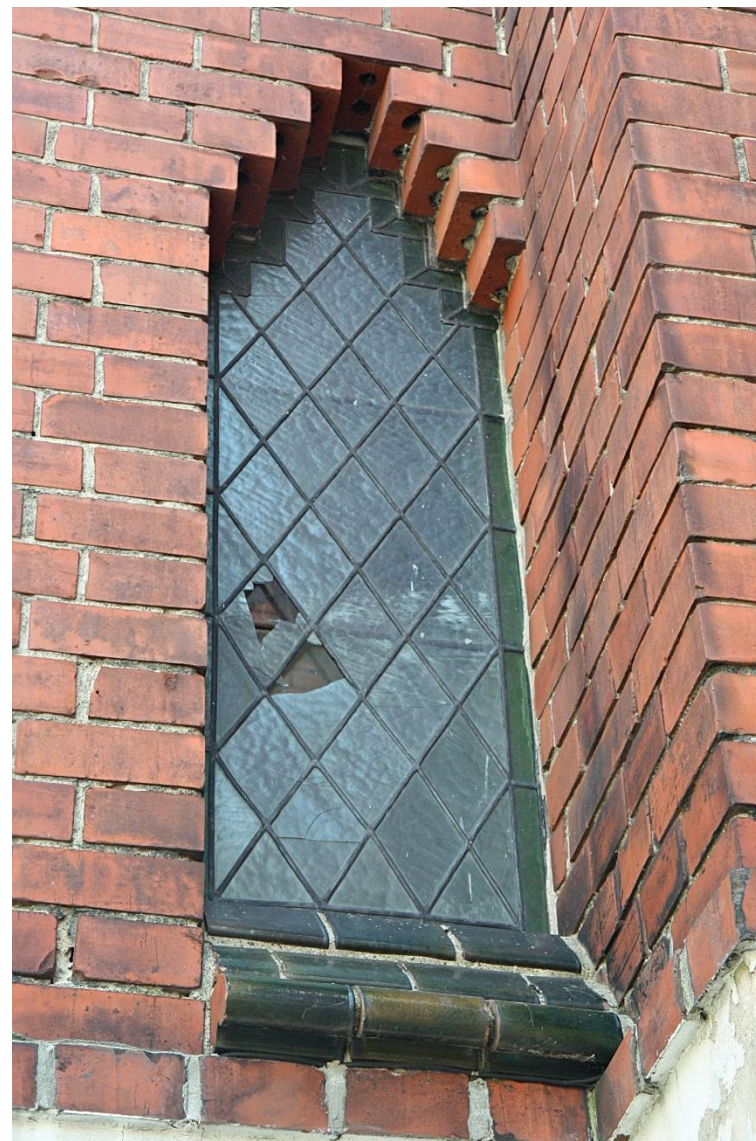
Oryginalna, szkliwiona dachówka, która spadła z kościoła.

Część dachówek jest jaśniejsza, na przykład nad zakrystią. To przypadkowo dobrane uzupełnienia.

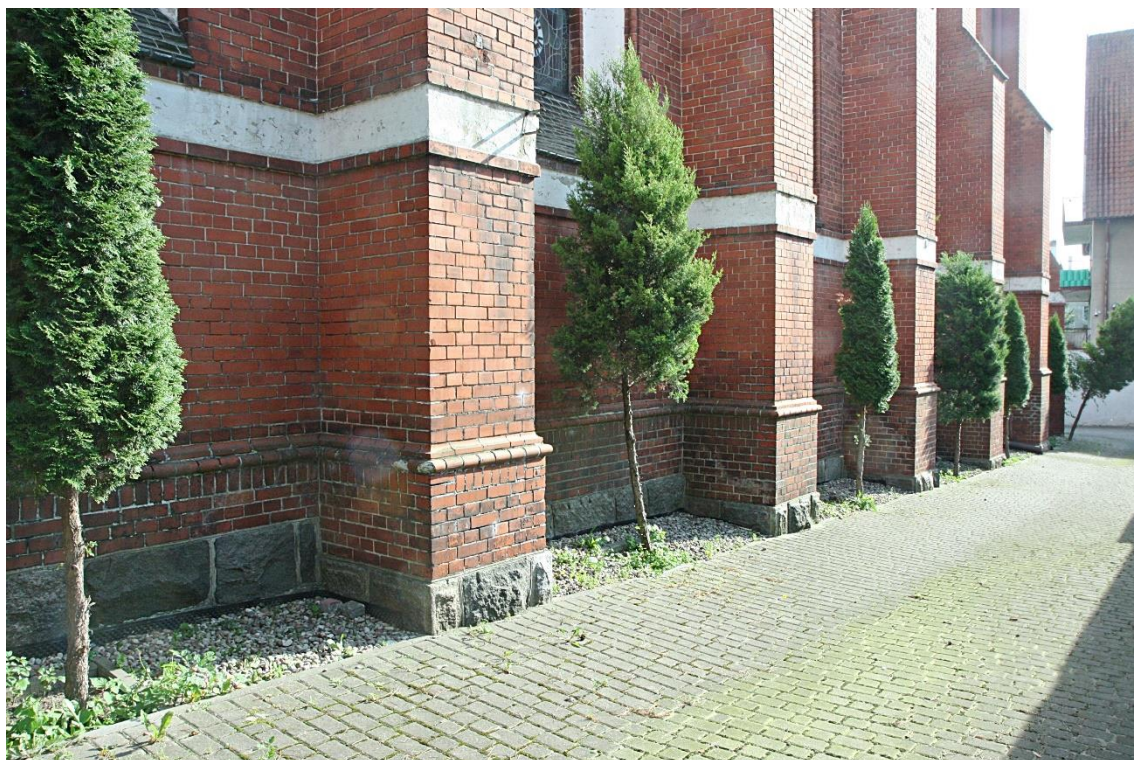
Ze wszystkich powierzchni otynkowanych intensywnie zluszcza się biała farba.

Oryginalne, romboidalne, witrażowe szklenie okien jest niekompletne. Miejscowo brakuje szybek, część jest popękana.

Figury zdobiące elewację także wymagają zabiegów konserwatorskich.

Drzewa wokół kościoła należy bezwzględnie wyciąć gdyż przyczyniają się do zwiększenia zawilgocenia, wzrostu grzybów, glonów i porostów, a ponadto ich korzenie przerastają mury kościoła.

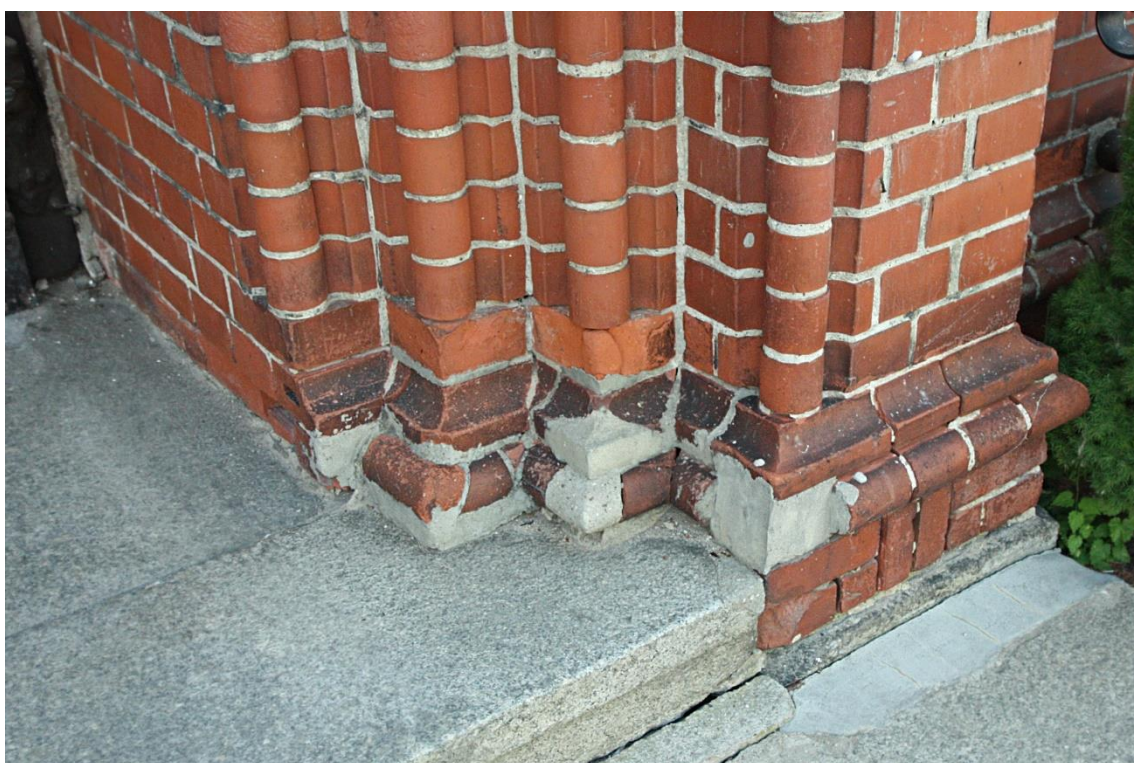
Zaobserwowano też uszkodzenia blaszanych czółganek zdobiących iglicę wieży.

Kaplica od strony północno-wschodniej. Zaznaczono miejsce pobrania próbki nr 1.

Drzwi główne.

Uzupełnienia przy głównym wejściu nie dobrane kolorystycznie i fakturowo do cegieł.

Od strony północno-zachodniej, spod żwiru opaski murów, wystaje folia kubelkowa, którą stosuje się dla zabezpieczenia przed mechanicznym uszkodzeniem izolacji murów. Nie wiadomo czy została właściwie zastosowana, gdyż kościół wybudowany jest na fundamencie z kamienia nieporowatego.

Stopnie schodów wymagają ponownego spasowania.

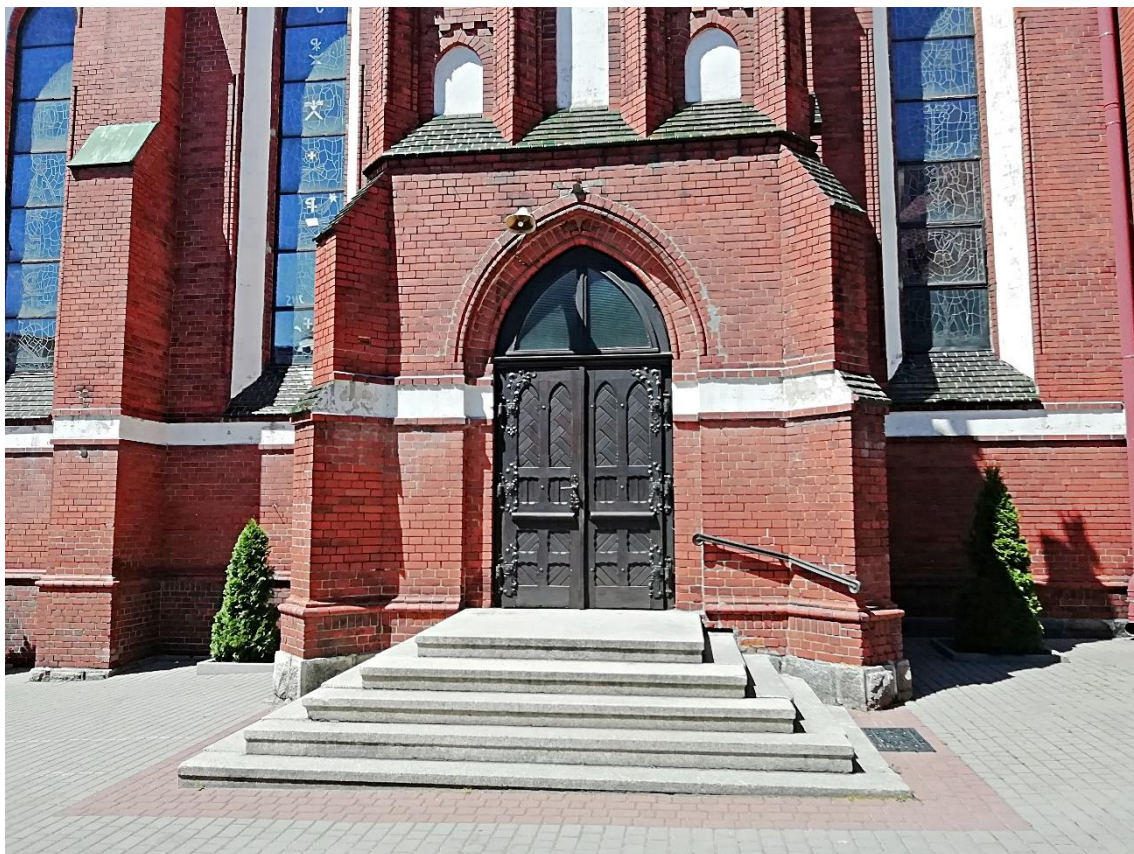
Oryginalne drzwi, wraz z klamkami, sztyldami i zawiasami.

Źle dobrane uzupełnienia
ubytków w ceglach.

Źle dobrane uzupełnienia ubytków w ceglach.

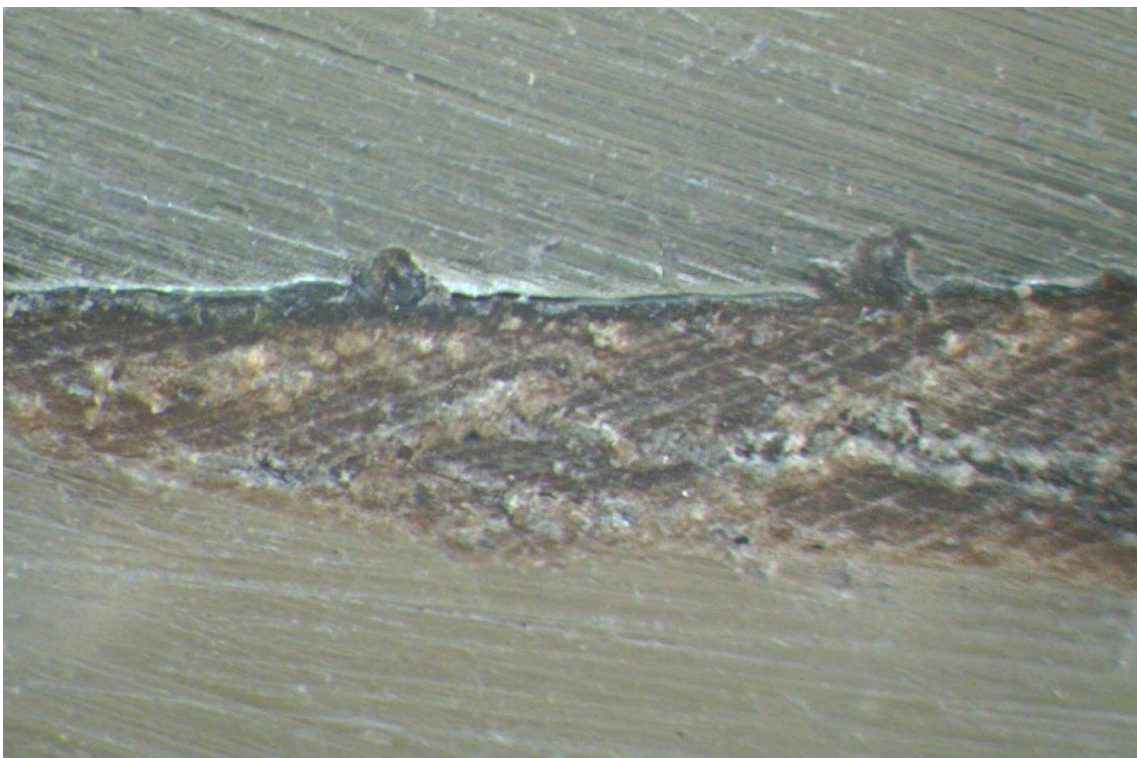

Drzwi od strony południowo-wschodniej. Wykonano odkrywkę i zaznaczono miejsce pobrania próbki nr 2.

Badanie wykazało, że na powierzchniach drewnianych występują kolejno trzy warstwy :

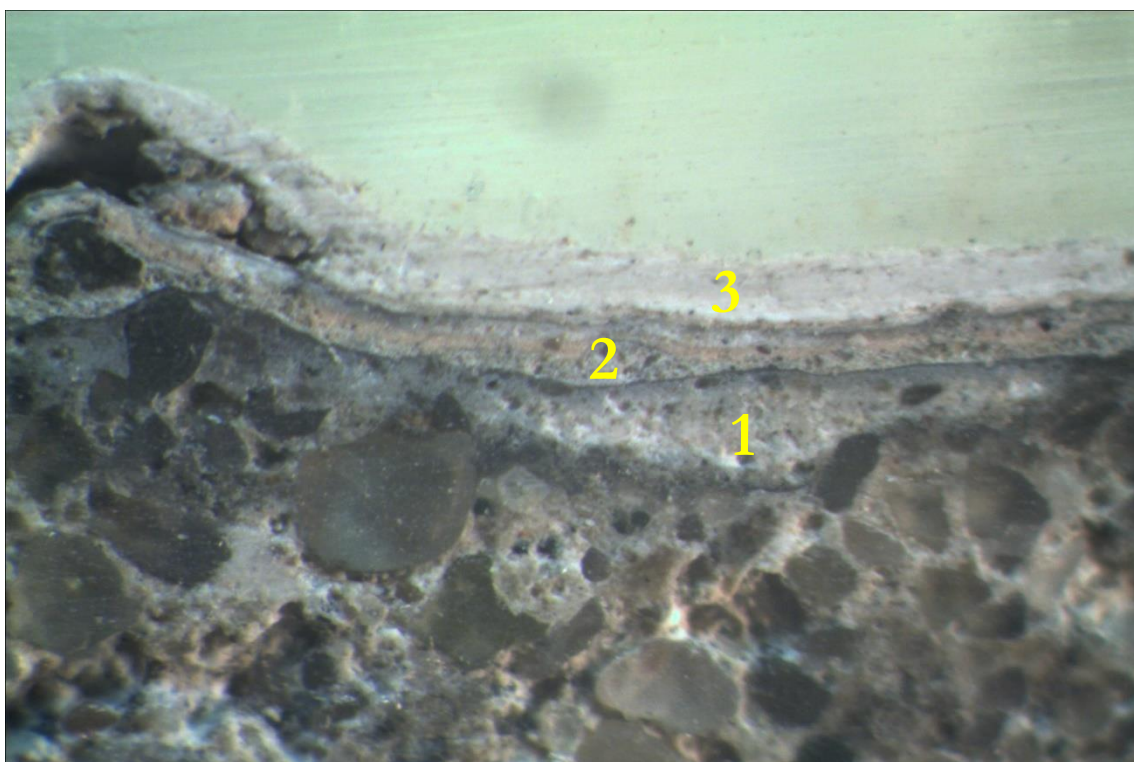
- 1/ bejca,
- 2/ lakier bezbarwny
- 3/ brązowa farba olejna

Przekrój próbki nr 2. Na drewnie zidentyfikowano bejcę, lakier bezbarwny i brązową farbę olejną. Wszystkie warstwy są wtórne.

Fragment elewacji Pd-Wsch. Zaznaczono miejsce pobrania próbki nr 3.

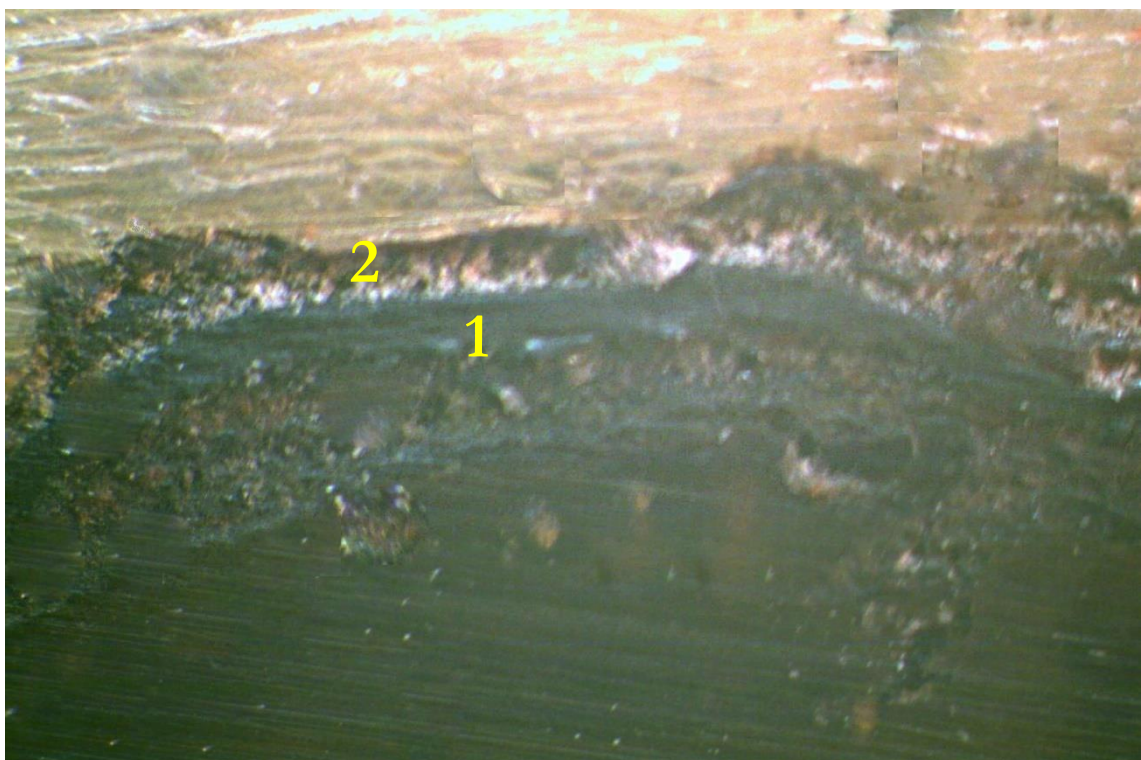
Przekrój próbki nr 3. Na tynku zidentyfikowano 3 warstwy farb:

1. Biała o ciepłym odcieniu
2. Biała o żółtym odcieniu,
3. Biała.

Pierwsza warstwa jest oryginalna.

Fragment zawiasu drzwi głównych. Wykonano odkrywkę. Bezpośrednio na metalu ujawniono czarną farbę. Zaznaczono miejsce pobrania.

Przekrój próbki nr 3. Na metalu zidentyfikowano tylko 2 warstwy farb:

1. czarna
2. brązowa